

**Vincent van Gogh
schilderen is zijn leven**

Vincent van Gogh schilderen is zijn leven

Ruud Hobo

Een verhaal over Vincent van Gogh,
over zijn leven als schilder tijdens zijn verblijf in

Hoogeveen,
Nieuw-Amsterdam,
Nuenen,
Antwerpen,
Parijs,
Arles,
Saint-Rémy-de-Provence
en
Auvers-sur-Oise

verteld door Vincent zelf.

Eerste druk, mei 2022
ISBN paperback: 9789464485509
ISBN e-Book: 9789464488593
Schrijver: Ruud Hobo
Coverontwerp: Ruud Hobo
© Ruud Hobo
Uitgeefplatform Brave New Books

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	5
2	Voorwoord	6
3	Vincent van Gogh, maart 1852 tot september 1883	7
4	Nuenen zaterdag 14 maart 1885 - avond	9
5	Den Haag 10 september 1883	10
6	Hoogeveen 11 september 1883 – 02 oktober 1883	15
7	Nieuw-Amsterdam 02 oktober 1883 – 04 december 1883	31
8	Nuenen zaterdag 14 maart 1885 – eind van de avond	49
9	Auvers-sur-Oise donderdag 10 juli 1890	51
10	Nuenen 5 december 1883 – 18 april 1885	54
11	Auvers-sur-Oise donderdag 10 juli 1890 - avond	68
12	Auvers-sur-Oise vrijdag 11 juli 1890 - ochtend	71
13	Nuenen 18 april 1885 - 24 november 1885	74
14	Antwerpen 24 november 1885 – 28 februari 1886	78
15	Auvers-sur-Oise vrijdag 11 juli 1890 - avond	86
16	Parijs 28 februari 1886 - 19 februari 1888	88
17	Auvers-sur-Oise zaterdag 12 juli 1890 - ochtend	94
18	Arles 20 februari 1888 – 23 oktober 1888	96
19	Auvers-sur-Oise zaterdag 12 juni 1890 - avond	116
20	Arles 23 oktober 1888 – 8 mei 1889	117
21	Auvers-sur-Oise zondag 13 juli 1890	129
22	Saint-Rémy-de-Provence 8 mei 1889 – 16 mei 1890	130
23	Parijs 16 mei 1890 – 20 mei 1890	146
24	Auvers-sur-Oise 20 mei 1890 -	146
25	Auvers-sur-Oise maandag 14 juli 1890 – Afscheid	153
26	Schilderen is zijn leven	155
27	De reis van Vincent - Meivakantie 2022	157
28	Het Van Gogh Huis in Nieuw-Amsterdam	164
29	De genoemde locaties	166
30	Lijst van foto's en kaarten	174
31	Bronnen	174

2 Voorwoord

Dit is het verhaal van Vincent vanaf de periode dat hij in Drenthe verblijft en zich realiseert dat hij de rest van zijn leven schilder wil zijn. Het verhaal eindigt een kleine zeven jaar later in Frankrijk als schilderen inmiddels is uitgegroeid tot een obsessie voor Vincent.

Schilderen is het enige dat hem op de been houdt. Het is soms zo erg dat als Vincent moet kiezen tussen eten kopen en een model huren, hij dan kiest om honger te lijden. Zolang hij maar kan schilderen.

Dit boek gaat over zijn jaren als schilder. Het betreft de periode van september 1883 tot half juli 1890 als hij verblijft in herberg Ravoux in Auvers-sur-Oise.

Je hebt twee keer een ontmoeting met Vincent. De eerste keer is in maart 1885 in Nuenen. Dan vertelt hij jou over zijn verblijf in Drenthe. Een kleine vijf en een half jaar later kom je Vincent weer tegen. Je logeert in dezelfde herberg als Vincent. In een paar dagen tijd vertelt Vincent het verhaal over zijn leven vanaf het moment dat hij Drenthe verlaat tot aan zijn verblijf in Auvers-sur-Oise.

Dit boek is grotendeels gebaseerd op de meer dan vijfhonderd brieven die Vincent in deze periode geschreven heeft. Niet alle onderwerpen uit die brieven zijn gebruikt. Daarvoor zijn de onderwerpen en discussies in die brieven te talrijk. Vaak komen onderwerpen in Vincents brieven in een aantal volgende brieven weer terug. Dat zijn hele gesprekken die hij met Theo voert. Helaas weten we vrijwel nooit wat Theo geantwoord heeft. Daar heb ik zelf een invulling voor gevonden. De volgorde in dit boek is niet altijd de historische chronologie. De locaties waar hij gewoond heeft staan natuurlijk wel in de juiste volgorde.

De foto's in dit boek zijn door mij gemaakt in 2019.

Let op: Je hebt in dit boek twee ik-personen. De ene keer ben jij, de lezer, die ik-persoon. De andere keer is Vincent de ik-persoon.

Eerst wordt er in het kort over het leven van Vincent tot aan zijn vertrek naar Drenthe verteld.

Veel leesplezier

Ruud Hobo - Drenthe 2022

3 Vincent van Gogh, maart 1852 tot september 1883

Op 30 maart 1852 wordt er bij dominee Theodorus van Gogh en moeder Anna van Gogh een zoontje geboren dat is overleden bij de geboorte. Het kindje krijgt wel de naam Vincent en wordt begraven op het kerkhof van de kerk van zijn vader.

Een jaar later, op 30 maart 1853, krijgen dominee Theodorus van Gogh en moeder Anna weer een zoontje. Ook deze keer noemen ze het jongetje Vincent. Als Vincent twee jaar is wordt Anna geboren en op 1 mei 1857 Theo. Later volgen er nog drie kinderen.

Vincent gaat vanaf een gegeven moment geregeld met moeder mee naar de kerk. Als ze daarbij het kerkhof passeren stoppen ze altijd bij het graf van de eerste Vincent. Moeder Anna is altijd bedroefd en de kleine Vincent staat er bij en ziet een grafje met zijn naam. Dit heeft geen fijne uitwerking op het jongetje. Mogelijk is daar een eerste aanzet tot zijn latere depressiviteit gegeven.

Als Vincent zes jaar is gaat hij naar de lagere school maar hij wordt binnen een paar maanden er weer afgehaald. De belangrijkste reden is dat zijn ouders het niet eens zijn met wat er onderwezen wordt. Een katholieke school en een protestants gezin. Dat gaat niet samen. Na een aantal jaren van thuisonderwijs gaat Vincent op zijn elfde naar een internaat in Zevenbergen en later in Tilburg. In die jaren komt hij alleen in de vakanties thuis en trekt dan voornamelijk op met Theo. Samen maken ze lange wandelingen over de hei en het veen en hebben ze diepgaande gesprekken over natuur, geloof en armoede.

Als Vincent zestien jaar is gaat hij werken bij een kunsthandel in Den Haag. Die winkel is van zijn oom Vincent, kortweg oom Cent. Het bedrijf van die oom was gefuseerd met de kunsthandel van Adolphe Goupil uit Parijs. Goupil had op deze manier nog meer vestigingen verkregen, onder andere in Brussel en Londen.

Vincent wordt geregeld overgeplaatst naar andere filialen van het bedrijf. Hij krijgt op die manier een goed beeld van de schilderkunst. In de plaatsen waar hij werkt bezoekt hij de musea en galerieën. Hij ziet veel schilderijen. Veel schilders verkopen hun werk via Goupil. Zijn leven gaat zo door totdat hij 24 jaar is. Nadat oom Cent Theo geïntroduceerd heeft in het bedrijf gaat hijzelf met pensioen. Vincent wordt kort daarna ontslagen. Na een korte periode in Engeland, waar Vincent hulpprediker en hulponderwijzer wilde worden, komt hij terug in Nederland om aan de

slag te gaan als boekverkoper. Dat loopt ook op niks uit. Hij is inmiddels 25 jaar. De familie komt bijeen om te praten over de toekomst van Vincent. Vincent geeft aan dat hij, net zoals zijn vader, dominee wil worden. Maar ook de voorbereidende studie Latijn en Grieks in Amsterdam mislukt. Dat komt omdat Vincent teveel tijd besteedt aan museum- en galeriebezoeken.

Om toch iets met zijn geloof te doen, gaat hij naar Brussel om de verkorte opleiding tot evangelist, lekenprediker, te volgen. Via die opleiding gaat hij aan het werk in de mijnstreek in België, de Borinage. Hij gaat fanatiek aan het werk maar in de ogen van de leraren van de opleiding is hij te fanatiek. Na een half jaar volgt wederom ontslag. Hij blijft daar nog een kleine twee jaar en komt uiteindelijk berooid en ziek terug naar Nederland om bij zijn ouders in Etten te wonen. Hij heeft het helemaal gehad met het geloof en wil niets meer met dominees te maken hebben. "Dominees zijn vieze vette varkens met vieze varkenskoppen", schrijft hij een keer. En let wel, zijn vader is dominee. Het knettert tussen Vincent en zijn vader. Na de zoveelste ruzie stuurt zijn moeder hem naar de bekende Haagse School schilder Anton Mauve. Dat is een aangetrouwde neef van moeder Anna.

Anton Mauve wil Vincent wel opleiden tot kunstenaar, maar dat geeft spanning tussen Vincent en Mauve. Vincent vindt zichzelf al kunstenaar. Vincent maakt geen verkoopbare kunst. Dat steekt Mauve en de andere schilders van de Haagse School.

Als Vincent gaat samenwonen met Sien Hoornik breken de bevriende schilders met hem. Sien heeft een alcoholprobleem. Ze heeft een dochttertje van zes jaar. Ze is zwanger (niet van Vincent) en ze is ook nog prostituee. Als Vincent aan zijn familie vertelt dat Sien en hij gaan trouwen breekt paniek uit. Sien heeft een slechte familie die haar dwingt tot prostitutie.

Vincent wordt onder druk gezet door zijn ouders en Theo om van het huwelijk af te zien. Dan besluit hij de handdoek in de ring te gooien en naar Drenthe te gaan. Daar wil hij uitzoeken wat hij de rest van zijn leven wil gaan doen.

Er zijn twee belangrijke thema's in het leven van Vincent. Hij heeft geregeld last van depressieve buien. Toen noemde men dat melancholie. Daarnaast heeft Vincent sinds zijn vertrek bij Goupil eigenlijk nooit zelf geld verdiend. Hij is altijd afhankelijk geweest van wat Theo en soms zijn vader hem gaven. Hij heeft daarom altijd geldgebrek.

4 Nuenen zaterdag 14 maart 1885 - avond

Ik ben in Nuenen. Komende week moet ik voor zaken naar Eindhoven maar ik heb besloten om vandaag al naar Brabant te gaan. Ik verbleef afgelopen maand een dag of vier in Zuidoost Drenthe. Daar logeerde ik in Nieuw-Amsterdam in het logement van Hendrik Scholte in een fraaie kamer met balkon. Op een avond raakten Hendrik en ik aan de praat en toen ik aangaf dat ik geïnteresseerd ben in schilderkunst vertelde hij me dat iets meer dan een jaar geleden, oktober en november 1883, er een vreemde snuiter in dezelfde kamer logeerde. Wel negen weken lang. In het dorp hebben ze het nog wel eens over. Die man dacht dat hij kunstschilder was maar wat hij maakte vond vrijwel niemand mooi. Wie maakt er nu tekeningen en schilderijen van plaggenhutten en andere armoedige huizen. Op een ochtend was hij verdwenen. Hij had veel achtergelaten want hij zou in het voorjaar terug komen met zijn broer. Dat had hij tegen Hendrik gezegd. "Nou daar geloofde ik al meteen niks van", zei Hendrik. En inderdaad hij is nooit meer gekomen. De openstaande schuld heeft hij met een postwissel uit Nuenen betaald, heel verrassend. Hendrik vertelde me ook zijn naam: Vincent van Gogh.

Dit verhaal had mijn nieuwsgierigheid geprikkeld. Daarom besloot ik een paar dagen eerder naar Brabant te gaan om in Nuenen Vincent op te zoeken om het verhaal van zijn kant te horen.

Zo loop ik aan het begin van de avond in Nuenen de plaatselijke kroeg in en in een hoekje zit een man met rossig haar en een rossig baardje met een schetsboek hoofden van andere bezoekers te tekenen. Ik loop naar hem toe en vraag: "Bent u Vincent van Gogh, de schilder?" Hij kijkt me verbaasd aan en beaamt dat.

"Ik was onlangs in Nieuw-Amsterdam in het logement van Hendrik Scholte en daar hoorde ik een vreemd verhaal over een schilder die er geweest was", vervolg ik. "Ik wil dat verhaal ook graag van jouw kant horen. Puur uit nieuwsgierigheid".

"Als je het verhaal echt wil horen, haal dan even 2 kroezen rode wijn en kom hier aan tafel bij me zitten", antwoordt Vincent.

Ik haal de twee kroezen wijn, ga zitten, we proosten en ik luister.....

"Laat ik met mijn verhaal beginnen op maandag 10 september 1883, de dag voor mijn vertrek naar Drenthe.", Met die woorden begint Vincent van Gogh aan het verhaal van zijn Drentse avontuur.

5 Den Haag 10 september 1883

Het was voor de zoveelste dag weer eens druilerig buiten en er hing een mistveld over het veengebied. Ogenschijnlijk ontspannen stond ik dat te bekijken, maar niets was minder waar. Zo had ik inderdaad wel vaker gestaan, met mijn handen op mijn rug en een pijp in mijn rechtermondhoek. Volgens Sien was dat een kenmerkende houding van mij. En menig keer pakte ik daarna mijn schetspapier en krijt of houtskool om dat uitzicht weer eens vast te leggen.

We woonden alweer ruim anderhalf jaar aan de Schenkweg. Eerst op nummer 138. Dat huis was helaas niet al te best, eigenlijk een beetje gammel. De huurprijs was gunstig. Daarna op nummer 136. Dat huis was een stuk beter en ik had in die woning genoeg ruimte voor een eigen atelier. Je zult begrijpen dat dit niet onbelangrijk voor mij was. Maar het was wel een stuk duurder, namelijk fl. 12,50 per maand. Het lag in een nieuwbouwwijkje net buiten Den Haag. Het wijkje ligt ook vlakbij het treinstation van het Rhijnspoor.

Die maandag had ik helemaal geen zin om te gaan tekenen. Ik stond namelijk op het punt om Sien, toen mijn aanstaande vrouw, haar twee kinderen en Den Haag te verlaten. Dat was echt een hele moeilijke beslissing voor mij, maar de druk van mijn familie en dan vooral van mijn broer Theo en ook van mijn vader werd me te groot. Mijn schildervrienden zoals George Breitner en ook mijn voormalige leermeester Anton Mauve, verbraken hun vriendschap, omdat ik ongetrouwd samenwoonde en dan ook nog met een prostituee.

Ik had de beslissing om te vertrekken lang weten uit te stellen. Misschien wel tegen beter weten in. Steeds vroeg ik me tijdens slapeloze nachten af, waarom toch.... zou het niet beter zijn om.... misschien.... Het maalde maar door mijn hoofd. Het was een hele worsteling voor me. Ik wilde die belangrijke beslissing niet lichtzinnig nemen.

Het besluit om dan toch te vertrekken had ik de week ervoor genomen. Het zou goed voor mijn gemoedsrust zijn om naar Drenthe te gaan, of in ieder geval weg uit Den Haag. Rust in mijn omgeving maar vooral rust in mijn hoofd had ik hard nodig, want een aanval van melancholie lag op de loer. Ik herkende natuurlijk de symptomen daarvan. Naar een rustige omgeving gaan zou veel beter zijn voor mij.

Misschien zelfs van levensbelang. Daar was ik intussen wel van overtuigd. Maar om tot dat besef te komen had een hele tijd geduurd. Ik heb altijd gehoopt dat ik de situatie met Sien ten goede zou kunnen keren, maar helaas.....

Op de eettafel lag een kaart van Drenthe. Zo op het oog lijkt het een dunbevolkte provincie met hier en daar wat plaatsen en wat kleinere nederzettingen van hooguit een paar huisjes en boerderijen. De plaatsen zoals Meppel, Hoogeveen, Assen en Coevorden zijn duidelijk kleiner dan Den Haag en ook Amsterdam waar ik gewoond heb. En al helemaal kleiner dan plaatsen zoals Londen en Parijs waar ik eveneens gewoond heb. Hoogeveen staat op die kaart aangeduid met een rode stip. Ten oosten van Hoogeveen staat met grote letters "Veengebied" met een kanaal dat bijna tot de Duitse grens loopt. Hoogeveen met het veengebied aan de oostkant zou mijn bestemming worden. Door dat simpele woord "Veengebied" moest ik sterk terugdenken aan mijn jeugd in Zundert. In de schoolvakanties heb ik daar met mijn broer Theo en met mijn ouders lange wandelingen gemaakt over de grote heidevelden en veengebieden. Uitgebreid spraken we onderweg over de natuur, het geloof en de armoede die overal zichtbaar was. Armoede hadden we toen zelf nog niet ervaren. Onze vader was daar dominee net zoals nu hier in Nuenen. Hij heeft daardoor een redelijk en vast inkomen en de familie is ook aardig welgesteld. Kijk maar naar mijn oom Jan in Amsterdam. Schout-bij-nacht is niet niks. Ik heb een paar jaar geleden, toen ik in de Borinage tussen de mijnwerkers verbleef, de bittere armoede wel ondervonden, en hoe! Ik ben toen zelfs een keer heen-en-weer van Mons naar Courrières gelopen met nog geen 2 francs op zak. Een tocht van drie dagen en nachten begin maart in regen en wind zonder dak boven mijn hoofd.

Mijn neef Anton Mauve en vriend Anthon van Rappard waren al vaker in Drenthe geweest en konden zeer lovend over de mooie natuur in Drenthe vertellen. Ook had ik gehoord dat Max Liebermann, een Duitse schilder die ik bewonder, geregeld in Drenthe verblijft. Misschien dat ik Liebermann daar zou kunnen ontmoeten als hij op dat moment bijvoorbeeld in Zweeloo zou zijn. Trouwens Julius van de Sande Bakhuyzen verblijft ook geregeld in een herberg in Exloo en is ook regelmatig in Zweeloo te vinden. Dus het idee om naar Drenthe te gaan, naar een omgeving waar collega-schilders zeer positief over zijn, was een aantrekkelijke gedachte. Ik keek er eigenlijk al naar uit om in dat gebied

rond te trekken en met een schuit over één van de kanalen het veengebied verder in te gaan. Op zoek naar de arbeiders op het land, het primitieve leven van de bevolking en zeker ook de natuur. Dat wilde ik het liefst allemaal vastleggen met mijn tekeningen en schilderijen. Het gewone leven van Jan en Alleman, het echte leven en niet die verzonnen landschappen die ik bij veel andere schilders gezien had. Ja, Hoogeveen, dat zou mijn eerste bestemming in Drenthe worden. De volgende dag zou ik er met de trein naar toe gaan. En dat zou nog een hele lange reis worden, wist ik.

Nadat de beslissing gevallen was om Den Haag en Sien met haar kinderen te verlaten, moest er natuurlijk van alles geregeld worden. Daarom ben ik eerst naar Smulders gegaan aan de Spuistraat om nog wat papier en ander tekengerei aan te schaffen. Veel kon ik er niet halen. Ik had er gewoon het geld niet voor en ik wist dat ik zuinig moest doen om het een tijdje in Drenthe uit te houden. Theo had wel toegezegd dat hij geregeld wat geld zou sturen in ruil voor mijn tekeningen, schilderijen en studies die ik daar zou gaan maken. Maar zuinig aan doen was altijd in ieder geval goed. Ik ging er toen nog van uit dat ik minstens een jaar in Drenthe zou blijven. Ik had een binnenlands paspoort aangeschaft dat 12 maanden geldig was. Met dat paspoort kreeg ik het recht om te gaan waarheen ik wilde en er te verblijven zo lang als ik dat nodig vond.

Voor de zekerheid had ik al wat schilderspullen ingepakt en als pakketje naar station Hoogeveen gestuurd. Daarnaast wilde ik Sien en de kinderen niet met lege handen achterlaten. Ik gaf haar geld voor een paar weken huur en om de komende tijd in hun levensonderhoud te voorzien. Ik moest maar afwachten of Sien fatsoenlijk werk vond waarmee ze genoeg kon gaan verdienen.

Die tiende september zou een dag van afscheid nemen worden. Ik vroeg me af of ik bij Anton Mauve, mijn aangetrouwde neef, langs zou gaan. Hij woonde maar een paar straten verderop, maar ik dacht dat het toch maar beter was van niet. Zo goed ging het niet tussen ons. En nog steeds niet. We hebben nog steeds onenigheid over de opvattingen over kunst en het kunstenaarschap. Dat heb je met twee "koppige" figuren die niets willen toegeven. Daarbij had hij zich zeer duidelijk negatief uitgelaten over Sien en mijn relatie met haar.

Misschien zou ik wel naar de Juffrouw Idastraat kunnen gaan, waar mijn schildervriend Breitner zijn atelier had. Ik moest nog even goed bekijken of ik daar wel tijd voor had, want een bezoek aan George kostte altijd veel tijd. Bij George ben je niet na een kwartiertje weer weg!

Toen ik dat stond te overwegen kwam de postbode met een brief voor mij. Het was gelukkig weer een brief van Theo, mijn geliefde broer. De brieven van Theo zijn voor mij altijd de prettige en opbeurende momenten op moeilijke dagen. Helemaal als ik de melancholie, waar ik al vanaf mijn vroege jeugd last van heb, op voel komen. In die periodes voel ik me zo enorm lamleendig en dan zijn de woorden van mijn geliefde broer meer dan welkom.

Ik wilde net met het lezen van de brief beginnen toen Sien binnen kwam stormen. *"Weer eens een brief van je broertje? Die onruststoker. Waar bemoeit hij zich mee. Hij zit ver weg in Parijs maar weet het weer beter dan jij. Als hij zich niet met ons leven zou bemoeien zou jij niet weggaan dan hadden de kinderen aan jou nog iets als een vader."*

Sien had het duidelijk heel moeilijk met mijn aankomende vertrek en ze had daardoor dit soort uitvallen. We waren van plan te gaan trouwen en dan toch uit elkaar gaan..... Ik snapte haar woede wel. In de ogen van Sien was het allemaal de schuld van Theo. Ze vond dat ik te veel op de mening van Theo leunde en zélf eens een mening zou moeten hebben. Ik had haar graag van repliek willen dienen, maar de woorden wilden niet meer komen. We hadden het er al zo vaak over gehad. Wat moest ik nu nog meer zeggen. Sien wilde niet stoppen met haar werk als prostituee. Hoe vaak hebben we daar al ruzie over gehad. *"De kinderen zijn al bij mijn moeder en jij moet vanmiddag weer weggaan. Ik ga vanmiddag wel weer zelf geld verdienen. Er komen klanten. Ik verdien tenminste mijn eigen geld en hoef mijn hand niet op te houden zoals jij bij je broertje."* Dat was één van de verwijten die Sien mij geregeld maakte. En toch waren we gek op elkaar. Dat maakte het er voor ons niet makkelijker op. Sien wilde nog steeds niet zien dat ze door haar familie gedwongen werd tot prostitutie.

Nog voordat ik op die laatste uitval kon reageren sloeg Sien met een harde klap de deur van de woonkamer dicht, stormde de trap af en verdween het huis uit. Zo was het de laatste tijd wel vaker gegaan. Sien had van die buien, maar dan was het even later weer helemaal goed en was ze weer lief en aardig voor mij. Maar die buien....

Ik wist echt zeker dat ik weg moest gaan, weg uit het leven van Sien en de kinderen, weg uit Den Haag, naar de rust en ruimte van Drenthe. Maar gemakkelijk vond ik het niet.

Ik moest even gaan zitten, een nieuwe pijp stoppen, aansteken, tot rust komen en de brief lezen. Dat was voor mij op dat moment het belangrijkste.

Er zat een extraatje van 100 frank in de brief. Dat was erg welkom. Ik kon daardoor wat meer verf, penselen en papier aanschaffen. Natuurlijk ook weer niet te veel, ik wist nog niet hoe duur het leven in Drenthe zou zijn en wat mijn verblijf zou gaan kosten, als ik er überhaupt één zou kunnen vinden daar. De woorden van Theo deden me zoals altijd goed. Ze gaven me rust en steun. Ik heb direct een brief teruggeschreven waarin ik natuurlijk Theo bedankte voor het geld, maar ook mijn plannen nog een keer aangaf.

Nadat ik de brief van Theo en mijn brief een paar keer had doorgelezen bracht ik mijn brief naar het postkantoor. Daarna heb ik door de stad gedwaald met het gevoel dat dit de laatste keer zou zijn. Steeds dacht ik bijvoorbeeld terug aan al die middagen dat ik met George Breitner op stap ben geweest om mensen te tekenen in bijvoorbeeld de gaarkeukens en wachtkamers van het station.

In de Molenstraat waar Johannes Leurs zijn winkeltje in schilder- en tekenbenodigdheden heeft, heb ik geregeld potloden en houtskool gekocht. Toen ik die middag daar binnen kwam, werd ik begroet met een brede glimlach. "Goedemiddag Vincent. Wat heb ik gehoord? Ga je Den Haag verlaten?" En zo ontstond er een gesprek waarin ik de situatie uit kon leggen. Tegen de tijd dat het donker werd, was ik terug op de Schenkweg en enigszins gespannen ben ik naar binnen gegaan.

Er stond nog wat eten voor me klaar. Sien en de kinderen waren gelukkig ook thuis. Ik was echt even bang dat ze uit kwaadheid bij haar moeder zou blijven. Na het eten pakte ik nog wat spulletjes in, zoals mijn kleding en wat tekengerei. Ik was in feite klaar voor de reis. Ik had de week ervoor mijn schilderijen en studies bij elkaar gepakt en naar mijn broer Theo in Parijs gestuurd. Die tiende september was de laatste trieste dag in Den Haag.

6 Hoogeveen 11 september 1883 – 02 oktober 1883

Toen ik de volgende dag, dinsdag 11 september, na een onrustige nacht wakker werd, merkte ik dat Sien en de kinderen al opgestaan waren. In de huiskamer zaten Sien en Maria, haar dochtertje van zes jaar, te praten over mijn aankomend vertrek dat nu toch echt die dag ging plaatsvinden. Gelukkig hoorde ik dit keer geen gezeur en allerlei verwijten. Er heerste eerder een sfeer van berusting en gelatenheid. Dat het nu eenmaal zo gaat en dat er niks meer aan te doen is. Maar we hadden wel het gevoel dat het anders had kunnen gaan. Een gevoel van spijt en teleurstelling overheerste, bij zowel Sien als mij en Maria begreep er helemaal niets van. Het jongetje was in ieder geval te klein om zoiets te snappen.

Na een gezamenlijk ontbijt heb ik de laatste spullen ingepakt. We hebben de hele ochtend nog met zijn vieren doorgebracht. Nog wat gewandeld geloof ik en wat spelletjes met de kinderen gedaan. Ik weet het niet meer zo precies. Het ging voor mij in een waas voorbij. Er waren in ieder geval geen uitvallen of verwijten meer van Sien.

Om een uur of twee 's middags zou de trein vertrekken. Na de boterham was het dan zover. Ik keek nog eenmaal rond en daarna verliet ik met een zucht definitief het huis.

Het zou een lange reisdag worden. Op advies van Anthon had ik het allemaal goed uitgezocht. Er gaat namelijk geen trein rechtstreeks vanaf Den Haag Rhijnspoor naar Hoogeveen. Het is een lange reis van meer dan zeven uur met tussendoor heel vaak overstappen. Ondertussen moest ik hopen en duimen dat bij de verschillende spoorbedrijven de aansluitingen goed zouden verlopen, anders kwam ik die dag niet meer in Hoogeveen aan. Voor hetzelfde geld stond er ergens een koe op de spoorbaan, of liet een herder net zijn kudde schapen oversteken, of kon de stoker de stoomketel niet goed op stoom houden. Hierdoor zou de trein langzamer kunnen gaan rijden en daardoor te laat op het overstapstation aankomen. En dat was geen fijn vooruitzicht, nee dat zou een ramp zijn.

We woonden vlak bij het station van het Rhijnspoor. Sien en de kinderen gingen natuurlijk mee naar het station waar de trein al klaar stond voor vertrek. Ik ben na een laatste knuffel ingestapt om voorgoed Den Haag te verlaten. Zou ik Sien ooit nog terugzien? Ik hoopte van wel

maar ik verwachtte het eerlijk gezegd niet. Ik had wel beloofd om mijn adres in Hoogeveen door te geven aan de timmerman die naast ons woonde. Hij zou dan het adres aan Sien doorgeven zodat we elkaar konden schrijven. Maar dat verwachtte ik eigenlijk niet.

De reis was inderdaad lang en vermoeiend. Ik heb onderweg wat zitten schetsen, een aantal pijpen gerookt en veel naar buiten zitten staren. Mij steeds afvragend wat de toekomst zou brengen. De reis was eentonig maar de Veluwe na station Amersfoort, vond ik heel erg mooi. De prachtige natuur met al die verschillende tinten groen en bruin deden me denken aan de schilderijen van de schilders uit Barbizon. Schilderijen van meesters zoals Dupré, Corot, Rousseau en Millet. Schilderijen die ik vaak gezien heb in mijn tijd bij Goupil in Parijs.

Bij aankomst in Hoogeveen was het al donker. Op het perron stond ik een beetje verlaten om me heen te kijken. Waar moest ik nu heen? Gelukkig kwam er een man aanlopen die zijn diensten aanbood als sjouwer. *"Meneer zal ik uw bagage ergens heen brengen? Wordt u opgehaald of gaat u naar een adres hier in Hoogeveen?"* vroeg hij. Ik antwoordde dat ik nog op zoek moest naar een logeeradres. Ik kende het nog niet in deze omgeving. Ik vertelde ook dat er een pakket vooruit was gestuurd dat hier ergens op het station moest staan en dus ook nog opgehaald moest worden. *"Nou meneer dan heeft u geluk. Ik heb namelijk een logement waar nog een kamer vrij is"* antwoordde de man. *"Het logement is vlakbij, aan de Toldijk, het is maar een paar honderd meter lopen."* En zo had ik onverwacht snel onderdak gevonden in Hoogeveen niet ver van het station bij logementhouder Albertus Hartsuiker. Het kostte wel één gulden per dag, inclusief eten en drinken. Eén gulden was wel heel erg veel, maar ik had weinig keus en ik kon natuurlijk over een paar dagen verder informeren naar andere logeeradressen. Het logement was een oude boerderij waar de vrouw van Albertus, Catharina Beukema en hun drie kinderen ook woonden. Er is een ruime gelagkamer waar de gasten van het logement kunnen zitten en waar de maaltijd gezamenlijk wordt genuttigd. Ik kreeg de achterzolder als slaapkamer en atelier en mocht mijn spullen op zolder laten liggen als ik meerdere dagen op pad zou gaan. De logeerprijs hoefde ik alleen te betalen als ik van de kamer gebruik maakte. Catharina was gelukkig nog bezig met de bereiding van de avondmaaltijd. Want ze zouden pas gaan eten als Albertus klaar was met zijn werk op het station.

Tijdens de maaltijd, waarbij ook andere gasten aanschoven, heb ik verschillende verhalen over de omgeving gehoord. Hierdoor ontstond al meteen het idee om verder Drenthe in te trekken als ik de nabije omgeving van Hogeveen voldoende bekeken had. Ik wilde in ieder geval op korte termijn met de boot de gehele Verlengde Hogeveense Vaart afvaren door de veenderijen, dwars door de zuidoosthoek van Drenthe. Daarna misschien over de prachtige heide via Exloo, waar Julius van de Sande Bakhuyzen geregeld verbleef, naar Assen reizen. Maar of het daarvan zou komen was natuurlijk nog de vraag. Ik was er wel heel nieuwsgierig naar.

Na het eten ben ik naar mijn kamer gegaan. Ik was echt doodmoe van mijn reis. Dat kan je je wel voorstellen. Maar ik was niet te moe om aan een brief naar Theo te beginnen, waarin ik mijn tijdelijke adres bij Albertus Hartsuiker opgaf en mijn plannen uiteenzette.

De volgende ochtend ben ik vroeg opgestaan. Mijn eerste dag in Drenthe was een dag met schitterend weer. De lucht was helder en er scheen zowaar een zonnetje. Ik was enorm nieuwsgierig naar mijn nieuwe omgeving en ik merkte dat de achterzolder die ik als atelier mocht gebruiken niet echt geschikt was om te schilderen. Ondanks het stralende weer scheen er heel weinig licht naar binnen. Er was maar één dakpan van glas. Daar moest ik het mee doen. Niet echt fijn om bij te werken. Ik wist daarom nog niet of ik wel in dat logement zou blijven. Beneden in het logement bevond zich ook een oude stal. Die stal zou wellicht een betere plek zijn als atelier dan de zolderkamer. Daar moest ik het maar eens over hebben met Albertus.

Na het ontbijt ben ik het dorp ingelopen. Het dorp bestaat uit een lange rij huizen aan een lang kanaal met veel zijkanalen en veel bruggetjes. Ook al was het nog vroeg in de ochtend, veel mensen waren druk in de weer en op de kanalen was het ook één en al bedrijvigheid. Er waren allerlei verschillende soorten schuiten. Schuiten met zeilen maar ook schuiten, vaak beladen met turf, die getrokken werden. Dat trekken werd gedaan door mannen, vrouwen, kinderen of soms paarden. Ik keek mijn ogen uit. Ik vond het allemaal machtig mooi hier. Ik ben rustig aan de kant van een kanaal gaan zitten om het allemaal goed in me op te nemen en te genieten van dit levendige schouwspel. Mijn handen jeukten om te gaan tekenen en schilderen.

Naast me zat een wat oudere man en aan hem vroeg ik waar al die schuiten heen gingen. Het bleek dat je helemaal tot aan de Duitse grens kunt varen, maar ook naar een aantal andere dorpen zoals naar Dedemsvaart, Nieuw-Amsterdam, Coevorden en Meppel en vanuit die laatste plaats kan je doorvaren naar de Zuiderzee. De man vertelde me ook nog dat je lopend of met paard en wagen de mooie gebieden en dorpen aan de noordkant van Hoogeveen kunt bezoeken. Dorpen zoals Stuifzand, Pesse en Zwartschaap. En aan de zuidkant heb je Hollandscheveld en Nieuwlande. Dat maakte me nog nieuwsgieriger en ik popelde om er op uit te gaan. Ik werd echt met het uur enthousiaster over mijn genomen besluit om naar Drenthe te gaan!

In de loop van die middag heb ik de brief aan Theo afgemaakt waar ik de vorige dag aan begonnen was. Ik vertelde in die brief aan Theo wat ik allemaal gezien had. Ik vertelde hem dat het dorp voornamelijk bestond uit een lange rij huizen langs het kanaal en de haven. Op het kanaal zag ik turfschuiten maar ook soms met een andere lading. De vrouwen zagen er fraai uit in hun werkkleding. Ik ging er van uit dat ik op mijn tochten nog veel meer moois zou gaan zien. Kortom, ik vond meteen alles mooi wat ik zag en ik was enorm enthousiast.

Ik vroeg me af of mijn post bij het logement aan zou komen. En ook niet onbelangrijk, de brieven met postwissels van Theo en mijn vader. Dus ik wilde dat Theo direct een briefkaart of iets dergelijks zou sturen om te testen of de post goed aan komt.

De eerste dagen daarna ben ik druk geweest met het verkennen van de omgeving. Daar had ik echt zin in. Ik heb lange wandelingen gemaakt. Daardoor kreeg ik een goed beeld van dit deel van Drenthe. En natuurlijk bekeek ik ook of er onderwerpen voor me te tekenen en schilderen waren. Tijdens een wandeling richting Pesse zag ik een aantal mooie boerenhuizen tussen de bomen. Ik heb er een tijdje rondgelopen om te bepalen wat de mooiste plek was om dit tafereel te schilderen. En dat schilderij is goed gelukt.

Eigenlijk vond ik alles mooi wat ik zag. Ik genoot met volle teugen van de prachtige natuur en de weidse landschappen die ik ontdekte. De mooie uitzichten over de heidevelden, de meertjes en zandverstuivingen. Eigenlijk zou ik alles wel willen tekenen en schilderen. Ook het landschap in de schemering kon machtig mooi zijn en heel geschikt om te